

Niemiecka Tarcza Pomocowa

Raport o niemieckich rozwiązaniach pomocowych dla gospodarki w czasie pandemii koronawirusa

Janusz Kowalski

Poseł na Sejm RP

25 marca 2020 r.

Niemiecka Tarcza Pomocowa

Fundusz Stabilizacji Gospodarczej jako sposób na ograniczenie kryzysu gospodarczego dla niemieckich przedsiębiorców

Aby złagodzić dramatyczne konsekwencje kryzysu wywołanego COVID-19 w niemieckiej gospodarce, rząd federalny planuje uruchomienie celowego funduszu stabilizacyjnego o wartości **miliardów euro oraz powiązany** cały pakiet środków stabilizujących. Przede wszystkim koncepcja tarczy antykryzysowej zakłada utworzenie Funduszu Stabilizacji Gospodarczej (*Wirtschafts Stabilisierungsfonds*, **WSF**). Dedykowane przepisy Minister Finansów przedstawił w projekcie ustawy o ustanowieniu Funduszu Stabilizacji Gospodarczej z dnia 23 marca 2020 r. (*gesetz zur Errichtung eines Wirtschaftsstabilisierungsfonds, Wirtschaftsstabilisierungsfondsgesetz – WStFG*), która ma znowelizować ustawy kryzysowe z 2008 r. Fundamentalny program stabilizacji o wielomiliardowym budżecie wprost uzasadnia się brakiem alternatywnych rozwiązań. Ustawa ma wejść w życie już następnego dnia po uchwaleniu.

Wsparcie dla dużych przedsiębiorców

Zakres podmiotowy

Jak wynika z art. 1 § 16 projektu ustawy *WStFG*, z pakietu pomocowego mogą skorzystać przedsiębiorcy, których zagrożenie istnienia miałoby znaczący wpływ na gospodarkę, technologię, suwerenność, bezpieczeństwo dostaw, infrastrukturę krytyczną lub rynek pracy oraz nie są podmiotem z sektora finansowego bądź instytucją kredytową. Ponadto przedsiębiorcy muszą spełnić w ciągu ostatnich dwóch lat obrotowych przed dniem 1 stycznia 2020 r. dwa z następujących kryteriów:

- aktywa ogółem przekraczające 43 miliony euro
- przychód przekraczający 50 milionów euro
- zatrudnianie średnio ponad 249 pracowników

Zakres przedmiotowy – dokapitalizowanie, gwarancje i inne środki stabilizujące

Zgodnie z projektem WStFG, WSF dysponuje dosyć zróżnicowanym portfolio środków stabilizacyjnych, ograniczonych jednak do 31 grudnia 2021 r.

Po pierwsze, WSF może udzielić **gwarancji płynności** w wysokości do 400 miliardów euro na zobowiązania przedsiębiorstw, które powstały po wejściu w życie ustawy o Funduszu Stabilizacji Gospodarczej. Gwarancja może być udzielona na okres 60 miesięcy.

Po drugie, WSF może uczestniczyć w **dokapitalizowaniu spółek** zgodnie z art. 1 § 22 projektu WStFG. Projekt kładzie nacisk na dług podporządkowany, obligacje hybrydowe, prawa do udziału w zyskach, ciche udziały, obligacje zamienne, akcje spółki oraz przejęcie innych składników kapitału własnego tych spółek, jeżeli będzie to konieczne dla stabilizacji spółki. Przy czym dokapitalizowanie powinno odbywać się na warunkach rynkowych. Wielkość budżetu przeznaczonego na dokapitalizowanie ma wynosić 100 miliardów euro. Projekt ustawy WStFG celowo nie określa ani terminu ani daty wsparcia dla spółek. Zawiera jednak szereg przepisów upraszczających i przyspieszających wdrożenie tych środków dokapitalizowania (np. upoważniających zarząd spółki akcyjnej do wydawania praw do udziału w zyskach, ułatwiających wykluczenie akcjonariuszy spółek akcyjnych, które utrudniają uzyskanie środków stabilizacyjnych i możliwość wpisu do rejestru handlowego środka dofinansowania).

Po trzecie, program stabilizacji przewiduje **udzielanie przedsiębiorstwom specjalnych pożyczek z udzielanych przez Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) z łączną pulą przewidzianą na 100 miliardów euro**. Program pożyczek KfW ma obowiązywać od 23 marca 2020 r. i dysponować nieograniczonym – jak na razie – budżetem. Wnioski można składać od zaraz. Zliberalizowano minimalne wymagania dotyczące zdolności kredytowej spółki. KfW ma przejmować zdecydowanie największą część zobowiązań z tytułu tych pożyczek (od 80% do 90%). Banki, kasy oszczędności uzyskają gwarancje rządowe.

Rząd federalny zaznacza, że środki stabilizacji będą przyznawane w ostateczności. Oznacza to, że firmy otrzymają je tylko wtedy, gdy nie będą miały dostępnych opcji finansowania. Przedsiębiorcy będą musieli zapewniać wyraźną perspektywę kontynuacji biznesu po zwalczeniu pandemii COVID-19.

Federalne Ministerstwo Gospodarki i Energii (*Bundesministerium der Wirtschaft und Energie*) będzie podmiotem odpowiedzialnym za udzielanie środków stabilizacyjnych. Co ciekawe, w myśl art. 1 § 20 WStFG Federalne Ministerstwo Finansów (*Bundesfinanzministerium*), w porozumieniu z Federalnym Ministerstwem Gospodarki i Energii, ma decydować o konkretnej dotacji na wnioski przedsiębiorcy wedle własnego uznania – projekt ustawy WStFG na tym etapie nie przewiduje skonkretyzowanych kryteriów. Uznaniowość obejmuje między innymi znaczenie firmy dla niemieckiej gospodarki, istotę i konieczność szybkiego udzielenie środków, wpływ na rynek pracy i konkurencję oraz skuteczność i wydajność. Dalsze szczegóły mogą być uregulowane w rozporządzeniu, takie jak wielkość dofinansowania i inne warunki gwarancji, górne limity i warunki sprzedaży udziałów. Wsparcie ma spełniać wymogi prawa europejskiego w zakresie dozwolonej pomocy publicznej. Projekt WStFG umocowuje jednak oba resorty do określenia w rozporządzeniu szczegółowych wymagań, które muszą zostać spełnione przez firmy będące beneficjentami wsparcia, tj. wykorzystanie uzyskanych funduszy, zaciąganie kolejnych pożyczek, wynagrodzenia organów, podział dywidendy a także okres, w którym te wymagania muszą być spełnione. Co istotne w tym katalogu przewidziano także środki mające na celu uniknięcie zakłóceń konkurencji, wymogi restrukturyzacyjne wg branż, sposób, w jaki organ zarządzający jest uczestnikiem, określony w art. 1 § 20 ust. 3 i 4 obowiązki raportowania przestrzeni ww. warunków czy też inne – niesprecyzowane na tę chwilę – warunki niezbędne do zapewnienia wsparcia.

Wreszcie, aby być beneficjentem któregoś z powyższych środków stabilizacyjnych, przedsiębiorstwa muszą być dobrze zarządzane. Ustawa wyraźnie stanowi o „*rozsądnej i ostrożnej polityce biznesowej*”. W konsekwencji przed 1 stycznia 2020 r. przedsiębiorstwo winno być w dobrej kondycji i nie podlegać pod unijną definicję „przedsiębiorstwa znajdującego się w trudnej sytuacji”.

W szczególności przedsiębiorcy, którzy skorzystają z rządowej pomocy, powinni przyczynić się do stabilizacji łańcuchów produkcji i bezpieczeństwa miejsc pracy.

W stosunku do przedsiębiorców z sektora finansowego „sektora gospodarki” znajdują określono dodatkowe wymagania pozyskiwania i zwrotu finansowania w art. 2 ustawy WStFG, tj. nowelizacji ustawy z 17 października 2008 r. o przyspieszeniu stabilizacji rynku finansowego (*Finanzmarktstabilisierungsbeschleunigungsgesetzes*).

Pomoc w nagłych wypadkach dla sektora samozatrudnionych i mikroprzedsiębiorców

Rządowy program wsparcia będzie realizowany za pośrednictwem administracji krajów związkowych, które często organizują własne programy pomocowe, i które będą mogły podlegać konsolidacji. W ramach 50 miliardów euro pomocy zmieniają się m.in. zasady dotyczące zgłaszania upadłości – każdy, kto popadnie w trudności płatnicze z powodu kryzysu wywołanego koronawirusem w ciągu najbliższych kilku miesięcy, nie będzie musiał na razie zarejestrować się w celu ogłoszenia bankructwa.

Aby otrzymać pomoc nadzwyczajną, wnioskodawcy muszą być w stanie wykazać trudności ekonomiczne (tj. zagrożenie egzystencjalne lub niedobór płynności) w wyniku pandemii koronawirusa jednakże w określonym przedziale czasowym. W szczególności oznacza to, że dane przedsiębiorstwo nie mogło mieć trudności ekonomicznych przed marcem 2020 r. oraz że szkoda musiała wystąpić po 11 marca 2020 r.

Federalny program pomocowy ma w zamierzeniu uzupełniać programy krajowe (regionalne), dlatego też wnioski powinny być przetwarzane z jednego źródła w krajach związkowych. Landy nadal będą ogłaszać, który organ jest odpowiedzialny za realizację programu. W miarę możliwości wnioski należy składać drogą elektroniczną.

Dla **samozatrudnionych** (prowadzących działalność na własny rachunek) i **firm zatrudniających do 5 pracowników** (wg ekwiwalentu pełnego czasu pracy) program przewiduje jednorazową (bezzwrotną) płatność do 9 000 euro na 3 miesiące. Zaś dla **samozatrudnionych i firm zatrudniających do 10 pracowników** przewiduje się jednorazową (bezzwrotną) płatność do 15 000 euro na 3 miesiące.

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb życiowych

Rząd federalny ma udostępnić dodatkowe 3 mld euro dla samozatrudnionych, celem łatwiejszego dostępu do zabezpieczenia podstawowych potrzeb życiowych. Oznacza to, że środki utrzymania i zakwaterowanie w czasie kryzysu można będzie zabezpieczyć pomimo utraty zarobków – celem faktycznego pozostania we własnym domu. Osoby ubiegające się o podstawowe zabezpieczenie społeczne nie będą musiały ujawniać sytuacji finansowej, ani ruszać aktywów w ciągu najbliższych kilku miesięcy.

Te wyjątki mają obowiązywać przez sześć miesięcy. Celem przyspieszenia wypłaty zasiłków, wnioski będą zatwierdzane tymczasowo, a kontrolę przyznawania pomocy zaplanowano następczo i będzie przeprowadzana z mocą wsteczną.

Specjalna pomoc dla pracowników – praca tymczasowa

Ponadto, jak informuje Federalne Ministerstwo Finansów, rząd federalny planuje także zwiększenie świadczeń z tytułu pracy tymczasowej. Program ma ułatwić również dostęp do pracy tymczasowej z mocą wsteczną do 1 marca 2020 r., co oznacza, że firmy mogą ubiegać się o pracę krótkoterminową jedynie w wyjątkowej sytuacji. Wypłatą dodatku z tytułu pracy tymczasowej (jako częściowego zastąpienia utraconego wynagrodzenia z powodu czasowej utraty pracy) ma zajmować się Federalna Agencja Zatrudnienia.